

Aan de gemeenteraad

Op 12 augustus 2024 stelde M.S. Abrahamse (VVD) ons een schriftelijke vraag over gemeentelijke taken bij insectenoverlast.

Inleidend wordt gesteld:

Afgelopen week lazen wij meerdere berichten over bewoners in Ommoord die overlast ervaren door mediterrane mieren: draaigatjes. De mieren bijten en hun ondergrondse nesten kunnen leiden tot verzakkingen van de stoep. Bewoners kunnen niet meer rustig buiten zitten en kinderen niet meer ongemoeid buiten spelen. Met het warme weer natuurlijk extra vervelend. Rotterdamse wijken hebben er al een aantal jaar last van. Net als in Ommoord, melden bewoners in Hillegersberg en Kralingen al jaren overlast. In Kralingen leek het probleem recentelijk verholpen volgens het nieuws, maar de woordvoering van stadsbeheer zegt nu wat anders. Op de Rotterdam website staat dat de gemeente bewoners informeert over de situatie en wat bewoners zelf kunnen doen en samen met plaagdierbeheersers, wijkadviseurs en woningcorporaties een plan maken. Zelf mag de gemeente Ecostyle mierenpoeder gebruiken als bestrijdingsmiddel. Dat is natuurlijk minder effectief dan een gedegen bestrijdingsplan waar een combinatie van gel, vloeistof en stuifpoeder wordt gebruikt en preventie afspraken met bewoners (zoals planten regelmatig water geven, naden en kieren behandeling en voedsel goed opbergen) worden gemaakt. Bij bewoners lijkt het gevoel te zijn ontstaan dat dit niet lukt. Rotterdammers moeten gewoon kunnen genieten van de buitenruimte, zeker in tijden van warm weer. De Rotterdamse VVD snapt ook dat het bestrijden van deze invasieve exoot niet makkelijk is, maar wil begrijpen welke stappen zijn gezet, wat de gemeente nog kan doen en wat de taakverdeling is tussen de gemeente en andere partijen. Daarbij zien we steeds vaker invasieve exoten in onze gemeente die snel in aantallen groeien zonder goede bestrijding omdat ze geen natuurlijke vijanden hebben. Dat verpest niet alleen het woongenot, maar ook de biodiversiteit van onze stad. Daarom hebben wij de volgende vragen.

Hieronder volgen de vragen en onze beantwoording:

Vraag 1:

Wat is er tot nu toe gecommuniceerd naar de bewoners in de wijken waar overlast door deze mieren wordt ervaren en welke acties zijn er tot nu toe ondernomen?

Antwoord:

In Hillegersberg zijn we inmiddels al vijf jaar actief aan het bestrijden, met diverse middelen en methoden (bestrijdingsmiddelen, heet water, aaltjes in de bodem). Er zijn in de loop van de jaren meerdere bewonersavonden en spreekuren geweest, er zijn nieuwsbrieven verspreid en een vaste bestrijder is gedurende het voorjaar/zomer meerdere malen per week zichtbaar aanwezig in de buurt. In Kralingen was sprake van een veel kleinere kolonie die binnen 1-2 jaar bestreden was en ten tijde van de bestrijding zijn ook daar nieuwsbrieven verspreid.

In Ommoord wordt de communicatie nu opgestart. Er wordt op korte termijn een nieuwsbrief verspreid met hierin de acties die we in 2024 en begin 2025 willen uitvoeren: Ecostyle beschikbaar stellen aan bewoners, een inloopsprekkuur, waar vragen gesteld kunnen worden en bewoners inlichtingen kunnen inwinnen bij een gespecialiseerd bioloog over de mierensoort en de acties die we gaan uitvoeren. In de winterperiode kunnen gedupeerden aankloppen bij de gemeente voor een behandeling binnenshuis. Een externe partij wordt ingehuurd om het resterende deel van 2024 de meest effectieve bestrijding voor dit moment toe te passen in de buitenruimte.

Tot slot wordt er door Stadsbeheer (plaagdierbeheersing) nog nader onderzoek gedaan naar alternatieve behandelingen, zoals bevriezing en injecteren van middelen in de bodem.

Vraag 2:

Wanneer is het de verantwoordelijkheid van de gemeente om plaagdierbeheersers in te schakelen om overlast door insecten aan te pakken en wanneer is dat de verantwoordelijkheid van bewoners, woningeigenaren of woningcorporaties zelf?

Antwoord:

De wet zegt niets specifiek over het bestrijden van insectenplagen door gemeenten. Vanuit de woningwet (artikel 8) en het bouwbesluit heeft de gemeente een verantwoordelijkheid om dierplagen die een risico vormen voor de volksgezondheid te voorkomen dan wel te bestrijden. Dit wetsartikel heeft in de praktijk meestal betrekking op rattenoverlast. Maar we trekken dit door naar insecten: de gemeente komt in actie wanneer er een risico bestaat voor de volksgezondheid. Bijvoorbeeld in geval van een wespennest naast een speeltuin of schoolplein.

Wanneer een bewoner last heeft van bedwantsen, kakkerlakken of vlooiën, dan is dat niet direct een probleem dat een hele wijk aangaat en daarmee ook geen risico voor de volksgezondheid. Ondanks dat het vervelend is voor de betrokken bewoner(s). In deze gevallen ligt de verantwoordelijkheid voor bestrijding bij de bewoners, woningeigenaren of verhuurders. De plaagdierbeheersers van de gemeente kunnen hiervoor ingeschakeld worden, maar bewoners betalen dan een marktconform tarief.

Vraag 3:

Wat is de gebruikelijke rolverdeling tussen plaagdierbeheersers, gemeente, wijkadviseurs en woningcorporaties bij een bestrijdingsplan? Op welke manier worden bewoners hierbij betrokken?

Antwoord:

De gemeente Rotterdam heeft een eigen afdeling plaagdierbeheersing, ondergebracht bij cluster Stadsbeheer. De vakexperts van plaagdierbeheersing bestrijden niet alleen maar adviseren o.a. wijkregisseurs en andere medewerkers in de gebieden. Bij bestrijding van ratten maar ook bij de bestrijding van mieren in Hillegersberg hebben de plaagdierbeheersers dan ook korte lijnen met wijk- en gebiedsregisseurs. Ook met de communicatieadviseur van de wijk en indien nodig met de woningcorporaties wordt samen gewerkt. Communicatie met bewoners is immers belangrijk bij een langdurige en grootschalige bestrijdingsactie. Zij worden betrokken door middel van nieuwsbrieven, de website, spreekuren en inloopavonden.

Vraag 4:

Er wordt nu onderzoek gedaan naar oplossingen, betekent dit dat er een bestrijdingsplan is opgesteld met professionele plaagdierbeheersers? Zo nee, wanneer wordt dit bestrijdingsplan dan opgesteld en kunnen we een aanpak inclusief een professionele bestrijdingsmethode verwachten?

Antwoord:

In Hillegersberg wordt gewerkt met een plan voor bestrijding en monitoring. Dit plan is opgesteld met behulp externe deskundigen; bewoners zijn hierover geïnformeerd. In de eerste jaren hebben we hierbij samengewerkt met het Kenniscentrum Dierplagen (KAD) en momenteel werken we met Stichting EIS, het kennisinstituut voor insecten. Zij monitoren tien keer per jaar het gebied en voorzien de gemeente van advies m.b.t. de bestrijding. Sinds dit jaar is duidelijk dat ook in Ommoord het mediterrane draaigatje verantwoordelijk is voor de overlast. Op dit moment wordt er gewerkt aan een meerjarenplan waarin ook de benodigde inzet voor Ommoord wordt meegenomen.

Voorts wordt gesteld:

We maken ons zorgen over de impact van dit soort invasieve exoten op de biodiversiteit van onze stad. Daarom hebben we deze aanvullende vragen:

Vraag 5:

Ziet de gemeente het aantal invasieve exoten toenemen in Rotterdam? Zo ja, om welke soorten gaat het?

Antwoord:

De afgelopen jaren zien we in Nederland en daarmee ook in Rotterdam inderdaad een toename van invasieve exoten. De volgende soorten komen voor in Rotterdam:

- Middellandse draaigatje (Hillegersberg, Ommoord)*
- Nijlgans (wijdverspreid)
- Tijgermug (incidenteel)*
- Aziatische hoornaar (beperkt)
- Amerikaanse rivierkreeft (wijdverspreid)

- Termiet *
- Reuzenberenklauw (beheerst)
- Reuzenbalsemien (beheerst)
- Aziatische duizendknoop (beheerst)*
- Hemelboom (afnemend)
- Grote waternavel (incidenteel)
- Muskusrat (wijdverspreid)

** Deze soorten staan niet op de lijst van invasieve exoten (EU), wel op de lijst overige invasieve exoten van het kennisnetwerk invasieve exoten. Er is daardoor geen verplichting om hier iets aan te doen.*

Vraag 6:

Wat is de impact van invasieve exoten op de biodiversiteit van onze stad?

Antwoord:

De impact van invasieve soorten op de biodiversiteit kan variëren per soort. In het geval van het mediterrane draaigatje kunnen planten aangetast worden door de enorme hoeveelheid bladluizen die de mieren 'houden'. Vaak zie je door de komst van exoten verdringing optreden van inheemse soorten. Zo wordt de afname van eenden in verband gebracht met de toename van Nijlganzen. Naast de impact op biodiversiteit kan er ook schade ontstaan aan bijvoorbeeld flora, oevers of bestrating.

Vraag 7:

Is de gemeente het met ons eens dat, aangezien deze invasieve exoten geen natuurlijke vijanden hebben, ze een ander bestrijdingsplan behoeven? Beschikt de gemeente over voldoende kennis hierover?

Antwoord:

Ja, de bestrijding van schadelijke uitheemse soorten vraagt vaak een andere aanpak. Soms werken toegelaten bestrijdingsmiddelen voor inheemse soorten onvoldoende, zoals het geval is bij het mediterrane draaigatje. Ook moet de aanpak anders zijn omdat deze mierensoort superkolonies vormt met vele koninginnen, in tegenstelling tot inheemse mierensoorten.

De bestrijding en monitoring van invasieve exoten ligt formeel bij de provincie, maar helaas staat het mediterrane draaigatje nog niet op de Unielijst van invasieve exoten. Vorig jaar heeft het ministerie van LNV wel het advies van BuRO ontvangen om uitheemse mieren te gaan bestrijden of bestrijding te stimuleren.

Inmiddels heeft de gemeente kennis over deze soort en de bestrijding, maar dat neemt niet weg dat de bestrijding nog steeds een enorme opgave is. We zijn nog niet in staat gebleken om met de beschikbare kennis en toegelaten bestrijdingsmiddelen deze plaag een halt toe te roepen. En daar staat Rotterdam niet alleen in, alle getroffen gemeenten worstelen hiermee.

Wat betreft de andere invasieve exoten geldt in feite hetzelfde: rijk en provincie zijn aanzet om beleid te ontwikkelen en kennis te verspreiden over invasieve exoten die op de Unielijst staan. Dit gebeurt in de praktijk echter maar mondjesmaat.

Vraag 8:

Welke stappen ondernemen we om de toename van invasieve exoten tegen te gaan?

Antwoord:

Het is voor een gemeente erg moeilijk om te voorkomen dat invasieve exoten onze stad bereiken. We kunnen wel proberen om een toename af te remmen en de situatie beheersbaar te houden.

Invasieve exoten als Aziatische duizendknoop, reuzenbalsemien en reuzenberenklauw worden verwijderd wanneer een project op die locatie plaatsvindt. Verder worden deze planten beheerst door het voorkomen van uitzaaiing en in kaart gebracht.

Muskusratten worden door de waterschappen weggevangen. Het mediterrane draaigatje bestrijden we met onze eigen plaagdierbeheersers en externe hulp. Overige soorten worden incidenteel bestreden.

Burgemeester en wethouders van Rotterdam,

De secretaris,

G.J.D. Wigmans

De burgemeester,

A. Aboutaleb